

การศึกษาถ้อยคำสำนวนบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละคร ในบทละครโทรทัศน์ไทยประชาานิยม ปี พ.ศ. 2562*

A Study of Insulting Expressions and Social Values of the Characters in Popular Thai Soap Opera Scripts in 2019

อรัทัย ขันโถ, วรวัสส์ ศรียาภัย, วรญา Yingyongsak และบุญยงค์ เกศเทศ²

Oratai Khanto, Warawat Sriyaphai, Warunya Yingyongsak and Boonyong Ketthet

มหาวิทยาลัยพะเยา¹

มหาวิทยาลัยขอนแก่น²

University of Phayao, Thailand

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: orataikhanto@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะถ้อยคำสำนวนในบทบริภาษของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทย 2) ศึกษาค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏจากบทบริภาษของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทย โดยมีขอบเขตในการศึกษาจากถ้อยคำสำนวนบริภาษ และค่านิยมทางสังคมของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทยประชาานิยม พ.ศ. 2562 จำนวน 3 เรื่อง คือ ผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรงกรรม วิธีการวิจัยคือ คัดเลือกข้อมูลจากบทสนทนาจากตัวละครทุกตัวเป็นตัวแทนของข้อมูล แล้วนำข้อมูลเนื้อหาที่ได้มาพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) เนื้อหาแล้วสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ถ้อยคำบริภาษจากบทละครไทยโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมในการชม พบ 3 ลักษณะ คือ 1) การใช้รูปภาษาบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบ 2) การใช้รูปภาษาบริภาษแสดงความอับลักษณ์ทางกายภาพ และ 3) การใช้รูปภาษาบริภาษแสดงความด้อยคุณค่า ส่วนลักษณะสำนวนในบทบริภาษ พบ 5 ประการ คือ 1) สำนวนบริภาษเกี่ยวกับความประพฤติหรือ การกระทำ 2) สำนวนบริภาษเกี่ยวกับการพูดไม่ดี 3) สำนวนบริภาษเกี่ยวกับความอกตัญญู การคบหามิตรและศัตรู 4) สำนวนบริภาษเกี่ยวกับความโกรธแค้น และ 5) สำนวนบริภาษเกี่ยวกับการดูหมิ่นหรือสั่งสอนผู้ที่มีความประพฤติไม่ดี

---

*ได้รับบทความ: 8 พฤศจิกายน 2564; แก้ไขบทความ: 5 กันยายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 16 กันยายน 2565

Received: November 8, 2021; Revised: September 5, 2022; Accepted: September 16, 2022

2. คำนินยมทางสังคมที่ปรากฏจากบทปริภาษปรากฏค่านินยมที่เห็นเด่นชัด 3 ประการ คือ
- 1) ค่านินยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ
  - 2) ค่านินยมเกี่ยวกับการเล็งเห็นผลปฏิบัติงานและ
  - 3) ค่านินยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในสังคม

คำสำคัญ: ถ้อยคำสำนวนปริภาษ; ค่านินยมทางสังคม; บทละครไทยโทรทัศน์ประชาชนนิยม

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the expressions from insulting expressions of the characters in Thai soap opera scripts, and 2) to study the social values from insulting expressions of the characters in Thai soap opera scripts. The scope of the study were 3TV soap operas, namely: Pu Bao Indy Yayee Inter (Mister Indy Honey Hipster), Sarawat Yai (The Chief Inspector), and Krongkam (The Karma Cage). The study method was selecting the data from the dialogues of every character, then analyzing the data into the descriptive analysis and drawing the conclusion.

The results were as follow:

1. The insulting words from popular Thai soap opera scripts can be categorized into 3 types. There were the use of the insulting language 1) to express a negative abstraction, 2) to express physical ugliness, and 3) to devalue the others. The characteristics of the insulting idioms found in 5 types. There were insulting idioms about 1) behavior and action, 2) abusive speaking manner, 3) ingratitude and sociality with friends and foes, 4) anger, and 5) insult and chastening others about their bad behavior.
2. The social values found in 3 characteristics. The values were about 1) being membership in Thai society's expectation, 2) foreseeing performance, and 3) the inequality in society.

Keywords: insulting expressions; social values; popular Thai soap opera scripts

1. บทนำ

ถ้อยคำภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้สื่อความรู้สึกนึกคิดก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในสังคม ความเชื่อประเพณี ค่านิยมและวิถีชีวิตต่างๆ ของผู้คนจึงสะท้อนให้เห็นผ่านถ้อยคำภาษาที่ผู้คน

สร้างขึ้น โดยถ้อยคำภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันมีหลากหลายรูปแบบและหน้าที่ตามจุดประสงค์ที่ใช้ในการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารแบบเผชิญหน้าและการสื่อสารผ่านทางสื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุโทรทัศน์

รายการโทรทัศน์จัดเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมในการรับชม โดยเฉพาะรายการละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมหรือเรตติ้ง (Rating) สูงสุดเมื่อเทียบกับรายการโทรทัศน์ประเภทอื่น เพราะสามารถตอบสนองการรับรู้ของมนุษย์ในด้านอารมณ์ ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี (อัญมณี ภักดีมวชน, 2562, หน้า 68-97) โดยนำเสนอเนื้อเรื่องในด้านต่างๆ ความนิยมในการรับชมละครไทยโทรทัศน์แต่ละเรื่องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือบทละครโทรทัศน์ที่ดีสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านการใช้อ้อยคำภาษาอย่างมีวรรณศิลป์ที่สร้างอารมณ์สให้ผู้รับชมเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และนำไปสู่อารมณ์ต่างๆ ได้ อ้อยคำภาษาที่ใช้สื่อสารในบทละครโทรทัศน์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนความคิด ความรู้สึก ค่านิยมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี ทั้งอ้อยคำภาษาที่สุภาพและอ้อยคำภาษาไม่สุภาพ อาทิ คำบริภาษ เป็นต้น

คำบริภาษเป็นอ้อยคำภาษารูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างสีสันให้ตัวละครมีอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลายนำไปสู่การดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ ชวนติดตามโดยทางวรรณคดีไทยเรียกอ้อยคำบริภาษว่า พิโรธวาทัง คือ การกล่าวแสดงความโกรธ ตัดพ้อต่อว่ากระแทกกระเทียบเปรียบเปรย (สมเกียรติ รัชมณี, 2551, หน้า 112) หรือเป็นการใช้อ้อยคำว่าคนอื่นด้วยคำหยาบช้าเลวทราม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 654) ซึ่งเป็นลักษณะการใช้อ้อยคำภาษาอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความหมายกระแทกอารมณ์ความรู้สึก สะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิด การรับรู้

ที่สัมพันธ์กับค่านิยมทางสังคมด้วย นอกจากนี้ กุหลาบ มลลิกะมาส (2524, หน้า 43) ได้กล่าวว่า การบริภาษมีจุดมุ่งหมายที่แฝงอยู่คือ เพื่อเปิดเผยจุดอ่อน ความเขลา ความหลงผิด ตลอดจนความชั่วร้ายมหันต์ของคนไม่ว่าจะด้านสังคม ด้านการเมืองหรือด้านจริยธรรม

ทั้งนี้การศึกษาวเคราะห์อ้อยคำบริภาษที่พบเห็นในละครจึงมีส่วนทำให้ผู้รับชมเข้าใจทัศนคติ ระบบความคิด ค่านิยมทางสังคม ดังที่ อรทัย ชินอักรพงศ์ (2557, หน้า 120) ได้ศึกษาคำด่าในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์พันธุ์และ วจนปฏิบัติศาสตร์ พบการใช้คำด่าสะท้อนให้เห็นค่านิยม 5 ประเภท ได้แก่ ความประทุติและการปฏิบัติตน การให้ความสำคัญกับเรื่องหน้าตา การพูดการรักพวกพ้อง การยกย่องอำนาจ ดังที่สมบูรณ์ ศรีระสันต์ (2542, หน้า 48-56) ได้ศึกษาคำบริภาษจากบทละครนอกพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พบว่า ค่านิยมทางสังคมและการใช้ภาษาจากคำบริภาษเกิดจากมีสิ่งไปกระทบกระเทือนจิตใจของตัวละคร ให้แสดงอารมณ์ต่างๆ ออกมาโดยเฉพาะอารมณ์โกรธ หึงหวง อาฆาต พยาบาท อิจฉาริษยา การใช้ภาษาหรือคำในการบริภาษก็จะปรากฏออกมา ในขณะที่มีการบริภาษระหว่างนั้นก็จะมีคำนิยามออกมาโดยที่ผู้บริภาษไม่รู้ตัว

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าว อ้อยคำบริภาษในบทละครโทรทัศน์จึงเป็นบทที่เร้าอารมณ์ ความสนใจของผู้รับชมได้มาก เพราะอ้อยคำที่ตัวละครบริภาษจะแสดงถึงบุคลิกภาพและบทบาทของตัวละครในการดำเนินเรื่อง ดังนั้น อ้อยคำ

บริภาษจึงมิได้มีความน่าสนใจเพียงการใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารเท่านั้น ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมทางสังคมที่แฝงอยู่อีกด้วย ซึ่งหากมีการศึกษาอย่างอม ทำให้ผู้อ่านบทละครหรือผู้รับชมเข้าใจถึงค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถปรับเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถ้อยคำสำนวนบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทยประจําปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำบริภาษที่ใช้ในบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้ความนิยมในการรับชมมากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะถ้อยคำสำนวนในบทบริภาษของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทย
2. เพื่อศึกษาค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏจากบทบริภาษของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

คัดเลือกข้อมูลบทสนทนาจากตัวละครทุกตัวเป็นตัวแทนของข้อมูล โดยใช้วิธีการดาวน์โหลดบทละครแต่ละเรื่องมาจากเว็บไซต์ (<https://mgonline.com/drama/detail>) นำมาวางในโปรแกรม Microsoft Word และทำการนำข้อมูลออกมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่

ลงในตารางแบบบันทึกข้อมูล และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิด ลักษณะของถ้อยคำบริภาษของวรรณศรี (2552) ค่านิยมในสังคมไทยของหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลถ้อยคำบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ประจําปี พ.ศ. 2562 ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) แล้วจึงสรุปอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา ถ้อยคำสำนวนบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละครใน บทละครโทรทัศน์ไทยประจําปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรรมกร พบลักษณะถ้อยคำสำนวนและค่านิยมทางสังคมใน บทบริภาษ ดังนี้

1. ลักษณะถ้อยคำสำนวนในบทบริภาษของบทละครโทรทัศน์ไทยเรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรรมกร

1.1 ลักษณะการใช้ถ้อยคำบริภาษของบทละครโทรทัศน์ไทยเรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรรมกร กลวิธีการใช้ถ้อยคำประการหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ละครมีอรรถรส คือ การใช้ถ้อยคำภาษาบริภาษ (วรรณศรี, 2552, หน้า 234) เมื่อนำแนวคิดคำบริภาษดังกล่าวมาศึกษาบทละครโทรทัศน์ในลักษณะการใช้ถ้อยคำพบลักษณะการใช้ถ้อยคำบริภาษ 3 ลักษณะคือ

การใช้รูปภาษาที่แสดงนามธรรมเชิงลบ การใช้รูปภาษาแสดงความอับลักษณ์ทางกายภาพ และการใช้รูปภาษาแสดงความด้อยคุณค่า รายละเอียดดังนี้

1.1.1 การใช้รูปภาษาบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบ รูปภาษาบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ เป็นการกล่าวให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกในด้านลบ ทำให้คู่สนทนายารู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ อับอายเสียหาย โดยพบลักษณะของถ้อยคำบริภาษส่วนใหญ่ใช้ถ้อยคำบริภาษแสดงความเสียสติมากที่สุด คือ ไอ้บ้า, ไอ้หมอบ้า, บักผีบ้า รองลงมาคือถ้อยคำแสดงความเลว ชั่วช้า เช่น ไอ้สารเลว, นังเลว, นังสารเลว และใช้ถ้อยคำบริภาษแสดงพฤติกรรมกิริยาอาการที่ไม่เหมาะสมทั้งตัวละครผู้ชายและผู้หญิง เช่น ตอแหล, หน้าด้าน, ทุเรศ, โรคจิต, ไร้ยางอาย, ซื่อป้อ, เห็นแก่ตัว, ตัณหากลับ, ชี้เก็ก, ลำส่อน, ปอดแตก นอกจากนี้ยังพบมีการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่รู้ ไม่ฉลาด เช่น โง่ ดังตอนชิโลโกรธและกล่าวบริภาษนลินี ดังนี้

...“พี่ไม่ต้องอธิบายอะไรทั้งนั้น เห็นแค่นี้ชิโลก็รู้แล้วว่าพี่ไม่มีค่าอะไรกับชิโลอีแล้ว หลบไปให้พ้นๆ หน่อย แล้วให้ชิโลจัดการกับนังตอแหลนี่”... (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากตัวอย่างบทสนทนาตามที่กล่าวไปในข้างต้น เห็นได้ชัดว่าปรากฏถ้อยคำบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบ โดยใช้ถ้อยคำ “นังตอแหล” กล่าวบริภาษคู่สนทนาด้วยอารมณ์โกรธเจ็บใจที่ถูกหลอก

1.1.2 การใช้รูปภาษาบริภาษแสดงความอับลักษณ์ทางกายภาพ รูปภาษาบริภาษที่แสดงความอับลักษณ์ทางกายภาพในบทละคร

ไทยโทรทัศน์ เป็นการกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพรูปลักษณ์หรือบุคลิกภาพภายนอกของบุคคลที่มีความบกพร่องหรือผิดปกติ โดยพบเป็นการกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพของร่างกายที่ชราภาพ ได้แก่ ไอ้แก่, อี้แก่, อี้แก่หนึ่งเหนียว และลักษณะความบกพร่องของร่างกาย ผิวดำพรหม ความ ขี้เหร่ และสีหน้าที่ไม่ดี ได้แก่ ยัยโล้น, นังหน้าจืด, อีไอโซ หน้าหน้าเทียม ดังตอนหมวดพิทยาธรรู้สึกหงุดหงิดที่มัทนียืนฟังทำให้ไม่เห็นค่าแพง จึงกล่าวบริภาษมัทนีนีว่า

...สองหนุ่มจับตามองภรรยาของสารวัตรมัทนียืนมายืนบังโดยไม่รู้ตัว พิทยาธรหงุดหงิดบ่นเบาๆ “ยัยโล้นนี่มันขัดจังหะจริงๆ” ... (วสิษฐ เดชกุญชร, 2562)

จากตัวอย่างบทสนทนา เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับถ้อยคำบริภาษแสดงความอับลักษณ์ทางกายภาพโดยใช้ถ้อยคำ “ยัยโล้น” ซึ่งในเนื้อเรื่องมัทนียิ่งจะลาสิกขาจากการบวชชี ทำให้เธอหัวโล้นจึงถูกบริภาษแสดงความอับลักษณ์ทางร่างกายที่ศีรษะไม่มีผม

1.1.3 การใช้รูปภาษาบริภาษแสดงความด้อยคุณค่า รูปภาษาบริภาษที่แสดงความด้อยคุณค่าของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ เป็นการว่ากล่าวคู่สนทนาของตัวละครให้เกิดความรู้สึกไร้คุณค่า ต่ำต้อย โดยการใช้โวหารเอาคนไปเปรียบเทียบกับสิ่งต่างๆ พบลักษณะการใช้ถ้อยคำดังกล่าวในบทละครไทยโทรทัศน์สองเรื่อง คือเรื่อง ผู้บ่าวอินดี้ ยาหยิอินเตอร์ และเรื่องกรงกรรม โดยลักษณะถ้อยคำบริภาษเป็นการเอาคนไปเปรียบเทียบกับผู้ที่นำความโชคร้ายมา ได้แก่

ไอ้ตัวช่วย การนำเอาคนไปเปรียบเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพค้าประเวณีหรือคนที่มีพฤติกรรมเชิงลบ ได้แก่ นังโสเภณีชั้นต่ำ, กะหรี, อีผู้หญิงใจง่าย และใช้รูปภาษาเปรียบเทียบเป็นคนที่อยู่ในเขตชนบท เป็นการดูถูก ดูแคลนคนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ได้แก่ นังพวกบ้านนอก นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบกับสัตว์ ได้แก่ ไอ้ควาย, ลูกเขยหมาวัด เพื่อแสดงถึงลักษณะความไม่ฉลาดและคนที่ไม่ดีที่อยู่เป็นหลักแหล่งมีแต่คนรังเกียจ ดังเช่น ตอนที่ดื่มพบกับพิโลจึงเกิดโต้เถียงบริภาษกันว่า

...“อีเวร อีฉิบหาย อีกะหรี”

“มึงด่ากูไปเถอะ กูไม่เจ็บหรอก” ต้มเช็ดหน้าขึ้น นางย้อยเห็นดังนั้นจึงจะปรีเข้าไปตบเพื่อระบายความคับแค้นใจ แต่ว่ากมลกับประสงครีบั้งไว้”... (นิพนธ์ เทียงธรรม, 2562)

จากตัวอย่างบทละครตอนที่ตัวละครทะเลาะกัน ฝ่ายพิโลโกรธแค้นดื่มที่เป็นต้นเหตุให้ตนไม่ได้แต่งงานกับพิโลเมื่อทราบความจริง จึงใช้ถ้อยคำบริภาษ “อีกะหรี”

ตามที่กล่าวมาถ้อยคำบริภาษจากบทละครไทยโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมในการชมเรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยิอินเตอร์ เรื่องสารวัตรใหญ่ และเรื่องกรรมกรรมพบลักษณะถ้อยคำบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบ และถ้อยคำบริภาษแสดงความอัปยศทางกายภาพ โดยลักษณะของถ้อยคำที่ตัวละครใช้บริภาษ เป็นคำด่าทอ ด่าหนี เหยียดหยาม ประชดหรือเยาะเย้ยถากถางคู่สนทนาให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด แค้น เสียใจ สะเทือนใจ อารมณ์เสีย หรือทำให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกต่ำต้อยในใจ เพื่อเป็นการระบายอารมณ์โกรธของผู้พูดซึ่งถ้อยคำ

บริภาษมีทั้งใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นอีสาน ทั้งนี้ลักษณะการใช้รูปภาษาในการบริภาษจะประกอบด้วย 2 หน่วยคือ หน่วยแรกเป็นหน่วยคำนำหน้า และหน่วยที่สองเป็นคำบริภาษซึ่งเป็นคำนามวลีหรือกริยาวลีที่มีความหมายนามธรรมเชิงลบ หรือคำแสดงความอัปยศทางกายภาพหรือคำแสดงความด้อยคุณค่า

1.2 ลักษณะสำนวนในการบริภาษของบทละครไทยโทรทัศน์เรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยิอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรรมกรรม สำนวนเป็นถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ มักเป็นสำนวนที่แฝงข้อคิดคติเตือนใจ (วิไล ธรรมวาจา, 2549, หน้า 48-56) เมื่อพิจารณาถ้อยคำสำนวนในการสื่อสารของตัวละครไทยโทรทัศน์ประชานิยม ทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครที่ใช้ภาษาในการสื่อสารกัน โดยส่วนใหญ่เป็นภาษาปาก และมีภาษาไทยถิ่นอีสาน พบลักษณะสำนวนในการบริภาษที่เห็นได้เด่นชัด 5 ประการ กล่าวรายละเอียดดังนี้

1.2.1 สำนวนบริภาษเกี่ยวกับความประพฤติ การกระทำ สำนวนเกี่ยวกับความประพฤติ การกระทำหรือกิริยาอาการที่ตัวละครใช้บริภาษระหว่างกันในบทละครไทยโทรทัศน์ทั้งสามเรื่อง พบจำนวน 14 คำ คือ ลอยหน้าลอยตา, บักลามกจกเปรต, นรจกเปรต, ด่านได้อายอด, จับใส่ตะกร้าล้างน้ำ, ไม่ซึกโปงดไม่ซุง, เค็มเหมือนเกลือ, สาวใส่ให้กากิน, หมาหัวเนา, ขวางหูขวางตา, ล้วงคองเห่า, ได้ทีซี้แพะไล่, ทำดีที่เหลว และหมาหวงก้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทละครไทยโทรทัศน์เรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์ในตอนที่ทศพลถูกพ่อใหญ่คุมพยายามตามฆ่า เนื่องจากเป็นคู่แข่งในการลงสมัครผู้ใหญ่บ้านไค้ก็เก้ง ทศพลเอาตัวรอดมาได้ แต่ก็ทำให้ผู้ใหญ่ป็นผู้เป็นพ่อเกิดความเจ็บแค้นใจที่พ่อใหญ่คุมทำร้ายลูกของตน ครั้นเมื่อผู้ใหญ่ป็นพบหน้าพ่อใหญ่คุมในขณะหาเสียงเลือกตั้งจึงได้บริภาษ ดังนี้

“มันพยายามฆ่าลูกกู กูบ่ป้าให้มันลอยหน้าลอยตาตอนตื่นจั่งซี้ดอก”

ป็นพูดพร้อมล้วงปืนพกสั้นไทยประดิษฐ์จากย่ำโยนให้แสงกับเขียนแล้วส่ง (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากตัวอย่างดังกล่าว สำนวน “ลอยหน้าลอยตา” ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1043) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นพฤติกรรมทำหน้าเซิดไปมาหรือทำผิดแล้วแสร้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ในที่นี้ผู้ใหญเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของพ่อใหญ่คุมที่ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่รู้ไม่เห็นเรื่องที่ทศพลถูกตนทำร้ายหวังฆ่าให้ตาย ในขณะที่เดินหาเสียงกับกลุ่มชาวบ้าน

1.2.2 สำนวนบริภาษเกี่ยวกับคำพูด สำนวนเกี่ยวกับคำพูด เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับถ้อยคำพูดในลักษณะที่พูดไปในทางที่ไม่ดี เช่น การขบพูดดูว่าร้ายหยาบคาย ปากเสียหรือพูดไม่น่าฟัง พูดจาสับปลั๊กกลักลอก โอ้อวด และพูดพรั่าเพรื่อ โดยพบถ้อยคำสำนวนจำนวน 10 คำ ปากร้าย ใจดี, ปากหมา, ปากปลาร้า, เลี้ยงหมาไว้ในปาก, เงียบเป็นเป่าซาก, ลั่นสองแฉก, หมาเห่าไล่, ฝีเจาะปากมาพูด, ชักศึกเข้าบ้าน และตีฝีปาก

ดังตัวอย่างเรื่องกรรมกรรม

ในตอนงานแต่งงานของเพิงเพิงกับกมล ซึ่งในวันนั้นเพิงเพิงมีอาการแพ้ท้อง ไม่สบาย สิ้นหน้ำไม่สู้คืนัก เมื่อบังอรเห็นจึงได้พูดกับคนที่มาร่วมงานว่าเจ้าสาวหน้าตาไม่สบาย แต่ก็ยังดีที่ไม่ถึงกับนอนรดน้ำสังข์ จึงถูกบริภาษที่ปากเสียพูดไม่เป็นมงคล ดังนี้

“เจ้าสาวหน้าไม่สบายเหมือนคนไม่ถ่ายท้องมาสามสั้ววัน แต่ย้งคืนะที่ยังนั่งบนตั่งให้คนรดน้ำสังข์ได้ ถ้าต้องถึงกับนอนละก็...”ว่าแล้วบังออร์กัโหวโหว

“อึบังอร อึบ้า อึปากหมา” (นิพนธ์ เทียงธรรม, 2562)

จากตัวอย่างปรากฏสำนวน อึปากหมา เป็นสำนวนบริภาษ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 739) ได้อธิบายความหมายของสำนวนนี้ว่า ขบพูดจาวว่าร้ายคนอื่น ในที่นี้ ชาวบ้านได้บริภาษที่บังอรพูดจาวว่าร้ายให้เพิงเพิงซึ่งกำลังไม่สบายอยู่ให้เสียหาย

1.2.3 สำนวนบริภาษเกี่ยวกับความอกตัญญู การคบหามิตรและศัตรู สำนวนเกี่ยวกับการคบหาระหว่างมิตรและศัตรู เป็นการบริภาษเกี่ยวกับการคบคนที่ลอบทำร้ายหรือให้ร้าย แม้แต่ผู้มีพระคุณในภายหลัง พบจำนวน 3 คำ คือนังงูเห่า, นังอสรพิษ, หมองตายเป็นระงู ดังตัวอย่างบทละครไทยโทรทัศน์เรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์ในตอนที่ฉายมณิทะเลาะกับธนภพเนื่องจากจับได้ว่าธนพลทุจริตยักยอกเงินบริษัทเข้ากระเป๋าดตนเองและมีเมียน้อย ทั้งสองระเบิดอารมณ์ด่าทอด้วยความรู้สึกว่าได้เลือกคบคนผิด นิสัย

ใจคอไม่ดี ดังตัวอย่าง

“แกมันก็นั่งเมื่อยสรรพิษ1เหมือนกันนั่นแหละ กตขี่ขี่มเหง เก่งแต่ซ้ำเติม ฉันททำอะไรไม่เคยได้ดีสักอย่าง ฉันทถึงต้องทิ้งแกไปหาเด็กสาวๆ กว่าไฉ อี้แก”

“ไอ้ธนภพ”

“นั่งสรรพิษ” (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากสำนวน “สรรพิษ” ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1382) ได้อธิบายไว้ว่า คนที่ลอบทำร้ายหรือให้ร้ายผู้มีคุณ หรือผู้อื่นด้วยความอิจฉาริษยา ในที่นี้ธนภพได้บรรยายว่ากล่าวให้ฉวยมณี ซึ่งเป็นภรรยาที่อยู่ด้วยกันมานาน แต่กลับมาจับผิดและให้ร้ายตนในภายหลัง

1.2.4 สำนวนบรรยายเกี่ยวกับความโกรธแค้น สำนวนที่แสดงอารมณ์โกรธแค้นในบทละครโทรทัศน์ไทยพบจำนวน 3 คำคือ แค้น ผึงหุ่น, ตาต่อตา ฟันต่อฟัน, เกลียดเธอเข้ากระดูกดำ ดังตัวอย่าง

บทละครโทรทัศน์ไทยเรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยายฮีโร่ในตอนที่ต้นลิ้นเตรียมตัวจะเดินทางไปสนามบินเพื่อหลบหนีไปต่างประเทศ แต่ถูกแสงจับได้ระหว่างทางในขณะที่ รถเสีย แสงจับต้นลิ้นไปคาดคั้นความจริงเรื่องการหายตัวไปของซิลลี่ที่บ้านป่าวนวล ซึ่งต้นลิ้นได้พูดจากบรรยายว่ากล่าวแสงและพรรคพวก จนทำให้แสงทนไม่ได้จึงบรรยายต้นลิ้นด้วย ดังนี้

“อย่าว่าพวกผมโหดเลยนะครั้นคุณโม ในเมื่อพวกคุณกำลังคิดจะเอาชีวิตเมียผม ผมก็ต้องตาต่อตา ฟันต่อฟันเหมือนกัน” (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากตัวอย่างสำนวน ตาต่อตา ฟันต่อฟัน

เหมือนกัน อริยานุวัตน์ สมารถกุล (2564, หน้า 101) ได้อธิบายไว้ว่า ตอบแทนกันอย่างสาสม เป็นการบรรยายด้วยความโกรธที่เป็นฝ่ายถูกกระทำก่อน เมื่อมีโอกาสจึงคิดจะแก้แค้นให้เกิดอันตรายแก่บุคคลนั้นเช่นเดียวกัน

ในที่นี้ภรรยาของทศพลถูกจับตัวไปยังไม่รู้ความเป็นตาย เมื่อทศพลและแสงกับตัววนลิ้นได้จึงคาดคั้นเอาความจริงจากปากวนลิ้น

1.2.5 สำนวนบรรยายเกี่ยวกับการดูหมิ่นหรือสั่งสอนผู้ที่มีความประพฤติไม่ดี สำนวนเกี่ยวกับการบรรยายดูหมิ่นหรือสั่งสอนผู้ที่มีความประพฤติไม่ดีใน บทละครโทรทัศน์ไทยเป็นการบรรยายในลักษณะว่ากล่าวผู้ที่มีวุฒิภาวะน้อยกว่า และมีความสามารถน้อยกว่า พบจำนวน 4 คำ คือ นั่งเด็กเมื่อวานซิน, ไอ้โจรกระจอก, ไอ้โจรห้าร้อย, ปากไม่ลั่นกลืนน้ำนม ดังตัวอย่าง

บทละครโทรทัศน์ไทยเรื่องสารวัตรใหญ่ ในตอนที่ตำรวจได้รับแจ้งจากชาวบ้านพบศพชายไม่ทราบชื่อนอนตายเสียชีวิตอยู่กลางถนนริมบึงน้ำเสี้ยว เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุสารวัตรใหญ่รีบหานักข่าวไม่ให้เข้าไปบริเวณที่พบศพ และได้ให้ปรากการกับประณตชนกรวยยางทำที่กั้นพื้นที่ไว้ ทำให้ทั้งคู่หน้าหงิกไม่พอใจ และได้บรรยายดังนี้

...พิทยาธรพูดจบก็เดินเข้าไปหาสารวัตรใหญ่กับผู้กองก้องภพ ทำความเคารพแล้วคุยกัน หมู่ปรากการกับจำประณตยืนมองตาขวาง...

“ปากยังไม่ลั่นกลืนน้ำนม” ปรากการเค้นเสียงด่าพิทยาธรด้วยความหมั่นไส้ (วสิษฐ เดชกุญชร, 2562)

จากตัวอย่างสำนวน ปากไม่ลั่นกลืนน้ำนม

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 738) ได้อธิบายไว้ว่า ยังเป็นเด็ก จากบทละครเรื่องสารวัตรใหญ่ หมู่ปรากการได้บริภาษพิพาทซึ่งเป็นร่นน้องที่มาทีหลัง แต่กลับมาสอนให้เขารู้จักทำความดี หมู่ปรากการจึงแสดงความไม่พอใจและได้บริภาษตามสำนวนดังกล่าว

กล่าวได้ว่าลักษณะสำนวนในการบริภาษของบทละครไทยโทรทัศน์เรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์, สารวัตรใหญ่ และกรงกรรม ที่เห็นได้เด่นชัดเป็นสำนวนบริภาษเกี่ยวกับความประพฤติกการกระทำ ซึ่งลักษณะสำนวนบริภาษจะมีความหมายกล่าวถึงลักษณะที่ไม่ดี ทั้งในด้านความคิด สติ ปัญญา การกระทำและพฤติกรรมของผู้ถูกบริภาษ เพื่อให้ผู้ถูกบริภาษสูญเสียเกียรติ ความรู้สีก

2. ค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏจากบทบริภาษในบทละครไทยโทรทัศน์ ประชานิยม พ.ศ. 2562 ค่านิยมในสังคมไทยเป็นความนิยมที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจ อันทำให้คนประพฤติไปต่างๆ และคติที่กล่าวออกมาเป็นถ้อยคำ แสดงความยกย่องรังเกียจ อาย ภูมิใจ (หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2517, หน้า 36) จากการศึกษาพบค่านิยมทางสังคมจากการบริภาษของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ประชานิยม 3 ประการ รายละเอียดดังนี้

2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ สมาชิกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของสังคม เพราะสมาชิกเป็นผู้กำหนดแบบแผนแนวทางการปฏิบัติตัวในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น ดังนั้นสังคมจึงมีความคาดหวังให้สมาชิกมีคุณสมบัติหรือปฏิบัติตัว

ให้ดี (วิสันต์ สุวิสิทธี, 2547, หน้า 118) เมื่อสมาชิกปฏิบัติตัวไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังจึงมีการบริภาษเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ สามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เป็นคุณสมบัติที่สมาชิกในสังคมต้องการประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีการปลูกฝังค่านิยมในสังคมในเรื่อง การมีกิริยา มารยาทที่ดี การทำบุญ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การเคารพผู้อาวุโส (เต็มสิริ บุญยสิงห์, 2562, หน้า 52) เมื่อสมาชิกในสังคมไม่ปฏิบัติตามค่านิยมอันพึงประสงค์ จึงปรากฏถ้อยคำบริภาษให้เห็น ได้แก่ นังสำสอน, นังสารเลว, ไอ้สารเลว, ไอ้เลว, อิหน้าด้าน, อิผู้หญิงใจง่าย, ไร่ยางอาย, สำออย, ไอ้หลงตัวเอง, ยัยคุณหนูจอมเยอะ, ตัวชวย, ไอ้เจ้าเลห์, บักเจ้าเลห์, คนสันดานบ่ดี, ไอ้คนเห็นแก่ตัว, ไอ้แก่ด้นหากลับ, ไอ้หมอซื้อบื้อ, ไอ้ผิวเฮงชวย, นังอสรพิษ ดังตัวอย่างบทละครไทยโทรทัศน์เรื่องผู้บ่าวอินดี้ ยาหยีอินเตอร์ตอนทีนลินี ขับรถอีแต๊กชนต้นไม้ใหญ่ข้างทาง เพราะขับรถอีแต๊กไม่เป็นแต่ก็แสดงพฤติกรรมอวดเก่งอยากขับทำให้เสียหลักจนได้รับบาดเจ็บ สักพักชาวบ้านและทิพย์เข้ามาช่วย เมื่อทิพย์เห็นดังนั้นก็ได้บริภาษนลินีได้ดังนี้

“บ่มีหยังดอกค้ะ ก็แค่เวอร์กรรมตามทันคนสันดานบ่ดีซ่านัน บ่ฮอดตายดอก” (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากตัวอย่างบทสนทนาข้างต้น ถ้อยคำบริภาษ คนสันดานบ่ดี ราชบัณฑิตยสถาน (2556,

หน้า 1206) อธิบาย สันดาน หมายถึง อุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด ความหมายโดยรวม สันดานไม่ดีจึงเป็นอุปนิสัยที่ไปในทางไม่สุ่จะดี

จากถ้อยคำบริภาษนี้ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคมด้านการลงโทษว่า สังคมนิยมลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมหรือมีอุปนิสัยไม่ดี ไม่พึงประสงค์ โดยการดูว่ากล่าวเพื่อให้กระทบกระเทือนใจผู้ถูกริภาษ

2.1.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่มีความคิดอันพึงประสงค์สมาชิกที่มีความคิดอันพึงประสงค์ หมายถึง สมาชิกที่มีลักษณะความคิดที่ถูกต้องดีงามและศักยภาพทางความคิดเป็นไปตามที่สังคมต้องการ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2547, หน้า 120) เมื่อพิจารณาบทละครไทยโทรทัศน์ประชา นิยม พบถ้อยคำบริภาษที่แสดงถึงความคิดที่ไม่พึงประสงค์ คือ ความคิดที่ไม่เฉลียวฉลาด, ความคิดที่พินเพื่อน ได้แก่ อีบ้า, ไอ้บ้า, บักผีบ้า, ซื่อป้อ, อีโง่ ดังตอนเสียน้อยได้บริภาษกบเกียรติที่ไม่ยอมให้ความช่วยเหลือเมื่อกระทำผิด ดังบทสนทนาดังว่า

...“มอตัวเถอะครับเสี่ย เรื่องนี้ผมช่วยเสี่ยไม่ได้จริงๆ”

“ไอ้บ้านี้แกพูดอะไร แกจะเนรคุณฉันหรือไง”... (วสิษฐ เดชกุญชร, 2562)

จากบทสนทนาดังกล่าวถ้อยคำบริภาษ ไอ้บ้า ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 666) ได้อธิบายว่า เป็นความคิดที่เสียสติ, วิกลจริต, สติพินเพื่อน, หลงใหลหรือมัวเมาในสิ่งนั้นๆ จนผิดปรกติ จากถ้อยคำบริภาษนี้ แสดงให้เห็นค่านิยมประการหนึ่งของสังคมที่ต้องการสมาชิกที่มีสติในการคิด คิครอบคอบ ดังนั้นสังคมไทยจึงต้องการ

สมาชิกที่มีสติ รู้จักคิดก่อนพูด หากไม่รู้จักคิดก่อนกระทำหรือสื่อสารจึงปรากฏถ้อยคำบริภาษ

2.1.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่มีวาจาอันพึงประสงค์ การเจรจาหรือการพูดเป็นอีกด้านหนึ่งที่สังคมไทยใส่ใจ และปรารถนาให้สมาชิกมีคุณสมบัติเกี่ยวกับการมีวาจาที่ไพเราะดีงามตามสังคมไทยมุ่งหวัง พบถ้อยคำบริภาษที่มีความหมายถึงวาจาอันไม่เป็นที่พึงประสงค์ คือ การว่าร้ายผู้อื่น, การกล่าวเท็จ, การกล่าวหยาบคาย ได้แก่ อีปากหมา, อีปากปลาร้า, ต่อแหล ดังตัวอย่างบทละครไทยโทรทัศน์เรื่องสารวัตรใหญ่ในตอนที่เกี่ยวข้องกับชโลธรทะเลาะกัน โดยแกวกล่าววให้ชโลธรเป็นคนโกหกหลอกลวงไม่ทำตามสัญญาที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับทศพล แต่กลับมายุ่งเกี่ยวกับทศพลอยู่ ตามบทสนทนาดังนี้

“ฉันไม่ได้ตั้งใจ”

“ต่อแหล ชาติแท้ไฮโซมันก็จิ้งจี้ละ เห็นแกโตบได้หวังดีกับเฮ้ออีหลีดอก เบ็ดประโยชน์มือได้ก็เห็นอ้ายพลเป็นแค่หมาหัวเน่าโตเนิงเถอะนั่น” แก้วตาปรามาสชโลธรเอาไว้อย่างเจ็บแสบแล้วเดินออกไป (สลา คุณวุฒิ, 2562)

จากบทสนทนาดังกล่าว ถ้อยคำบริภาษ ต่อแหล ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 470) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นการกล่าวเท็จ พูดปัดน้ำจากถ้อยคำบริภาษนี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนไทยที่ไม่นิยมชมชอบคนที่พูดจาเป็นเท็จ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการกล่าวเท็จนั้นอาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดอาจเกิดผลเสียตามมาได้ เมื่อตัวละครในเรื่องกล่าวเท็จจึงได้ถูกริภาษด้วยถ้อยคำดังกล่าว

2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการเล็งเห็นผลปฏิบัติงาน ค่านิยมการเล็งเห็นผลปฏิบัติงานเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมไทยลักษณะหนึ่งที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่มุ่งสนองต่อความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ ไม่ค่อยเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ กฎหมายเท่าที่ควร (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2561, หน้า 205) จากการศึกษาถ้อยคำบริภาษพบลักษณะเด่นชัดในการเล็งเห็นผลปฏิบัติงานจากบทละครไทยโทรทัศน์คือ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย, การมุ่งเอาแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเมื่อสมาชิกมีค่านิยมดังกล่าว จึงไม่มีเห็นยอมรับของผู้อื่น ดังปรากฏให้เห็นจากถ้อยคำบริภาษ เช่น เนรคุณ, เห็นแก่ตัว

2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในสังคม ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1351) ได้อธิบาย ความเหลื่อมล้ำไว้ว่า ความเหลื่อมล้ำหมายถึง เลยไป ล้าไป ล้ากัน ไม่เสมอกัน ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวได้ว่าค่านิยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นค่านิยมที่สมาชิกในสังคมเห็นว่าบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน ฐานะความเป็นอยู่ การศึกษา อาชีพการงาน อำนาจ เมื่อบุคคลในสังคมปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมตามฐานะ อาจถูกบุคคลในสังคมบริภาษ จากการพิจารณาบทละครไทยโทรทัศน์ ประชานิยมพบถ้อยคำบริภาษค่านิยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำคือ การดูถูกผู้ที่มีฐานะทางการเงินต่ำต้อยกว่า, การดูถูกผู้ที่มีอาชีพที่มีรายได้น้อยกว่าหรือการบริภาษผู้ที่มีตำแหน่งต่ำกว่า

กล่าวโดยสรุปค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏจากบทบริภาษในบทละครโทรทัศน์ไทยประจำ

นิยม พ.ศ. 2562 ปรากฏค่านิยมที่เห็นเด่นชัด 3 ประการ คือ 1) ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ 2) ค่านิยมเกี่ยวกับการเล็งเห็นผลปฏิบัติงานและ 3) ค่านิยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นค่านิยมที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของบุคคลในสังคมในด้านต่างๆ ที่เห็นเด่นชัด ที่ยึดถือปฏิบัติถ่ายทอดกันมานาน ซึ่งหากบุคคลใดปฏิบัติตัวที่ผิดแผกหรือทำผิดจึงมีถ้อยคำสำนวนบริภาษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความไม่พอใจ หรือต้องการให้ผู้ถูกบริภาษมีการรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาถ้อยคำบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ไทยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถ้อยคำบริภาษเป็นองค์ประกอบทางภาษา (Diction) สำคัญประการหนึ่งของบทละครโทรทัศน์ที่สร้างสีสันให้ตัวละครน่าสนใจ มีอารมณ์ที่หลากหลาย อาทิ รัก โลภ โกรธ หลง เกลียดชัง สอดคล้องกับแนวคิดของสมบูรณศรีระสันต์ (2542, หน้า 3) ที่กล่าวว่า บทบริภาษนับเป็นบทเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้มากประเภทหนึ่ง เพราะถ้อยคำที่ตัวละครบริภาษจะแสดงถึงบุคลิกภาพและบทบาทในด้านลบของตัวละครให้ปรากฏทั้งฝ่ายที่ถูกบริภาษ และฝ่ายผู้บริภาษเอง บทบริภาษจึงมิได้มีความน่าสนใจเพียงการใช้ถ้อยคำสำนวนอันยอกย้อน คมคาย เฉียบแหลม แต่ยังมีความน่าสนใจในประเด็นอื่นๆ แฝงอยู่ด้วย ดังที่ กุหลาบ มลลิกะมาส (2524, หน้า 43) ได้แสดงความเห็นว่าการบริภาษได้มีจุดมุ่งหมายที่แฝงอยู่คือ

“เพื่อเปิดเผยจุดอ่อน ความเขลา ความหลงผิด ตลอดจนความชั่วร้ายมหันต์ของคนไม่ว่าจะไปด้านสังคม ด้านการเมือง หรือด้านจริยธรรม”

ถ้อยคำบริภาษจึงต้องมีลักษณะการใช้รูปภาษาที่หลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลในการแต่งบทสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครให้มีอารมณ์สมจริงที่สอดคล้องกับโครงเรื่องและสภาพสังคม วัฒนธรรม และยุคสมัย เมื่อพิจารณาเนื้อความของบทละครไทยโทรทัศน์ประชาชนิยมจำนวน 3 เรื่อง อย่างละเอียดจะพบว่าลักษณะการใช้ถ้อยคำบริภาษมี 3 ลักษณะ คือ การใช้รูปภาษาที่แสดงนามธรรมเชิงลบ การใช้รูปภาษาแสดงความอัปลักขณ์ทางกายภาพ และการใช้รูปภาษาแสดงความด้อยคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรวรรณศรีวิทย (2552, หน้า 244) ที่พบว่า การศึกษาการใช้หน่วยชื่อยานามเชิงบริภาษมี 4 ลักษณะ แต่มีความแตกต่างเพียงไม่พบลักษณะการใช้รูปภาษาเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ในการบริภาษในบทละครโทรทัศน์ประชาชนิยมทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะโครงเรื่องในบทละครโทรทัศน์เป็นเรื่องราวของคนที่มีเชื้อชาติเดียวกัน หากพิจารณาการถ้อยคำบริภาษในบทละครโทรทัศน์ไทยประชาชนิยมปีพุทธศักราช 2562 ลักษณะถ้อยคำบริภาษส่วนใหญ่เป็นถ้อยคำบริภาษที่แสดงนามธรรมเชิงลบ โดยรูปภาษาที่ใช้บริภาษเป็นคำคำทอ ตำหนิ คู้สนทนให้ เกิดความรู้สึกเจ็บใจ สะเทือนใจสอดคล้องกับแนวคิดของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2547, หน้า 2) ที่พบว่า การบริภาษเป็นวัจนกรรมประเภทหนึ่งที่ผู้พูดตั้งใจกล่าวเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บปวด ดังนั้นถ้อยคำจำนวนบริภาษที่ปรากฏในบทละครไทยโทรทัศน์

จึงเป็น กลวิธีการใช้ภาษารูปแบบหนึ่งเพื่อให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม

การนำเสนอเนื้อหาบทละครไทยโทรทัศน์ผ่านการใช้ถ้อยคำทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะการนำเสนอถ้อยคำสำนวนบริภาษจึงถือว่ามีความหมายต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยด้วยเนื้อเรื่องมักถ่ายทอดกรอบแนวคิด ค่านิยมของคนในสังคมไว้ทั้งลักษณะที่พึงประสงค์และลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เป็นไปตามแนวคิดของรัชุนีย์ ศรีสมาน (2552, หน้า 8-21) ที่พบว่าเนื้อหาบทบริภาษสามารถสะท้อนค่านิยมบางประการ ความคิด ความเชื่อและเจตคติของคนในสังคมไทยที่สอดคล้องและนำเสนอออกมา แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม เช่นเดียวกับการศึกษาถ้อยคำบริภาษของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ประชาชนิยมนี้เมื่อพิจารณาตัวละครที่กล่าวบริภาษจะเห็นได้ว่าเป็นการบริภาษระหว่างตัวละครที่มีอำนาจทางหน้าที่การทำงานหรือมีสถานภาพทางสังคมที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือสถานภาพทางสังคมที่เหนือกว่าผู้ถูกบริภาษ โดยมีการใช้คำนำหน้านามว่า ไอ้, บัก, อี, นัง, ยัย และตามด้วยถ้อยคำบริภาษ ดังนั้นการกล่าวบริภาษจึงกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับระดับความอาวุโสระหว่างผู้บริภาษด้วย ผู้ถูกบริภาษไม่ปฏิบัติตามกรอบแนวคิดค่านิยมของสังคมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะค่านิยมด้านการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ เมื่อตัวละครในบทละครฝ่าฝืนค่านิยมทั้งด้านพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสังคม การกล่าวบริภาษจึงเป็นเครื่องมือ

ในการแสดงออกถึงความไม่พอใจหรือแฝงไปด้วยความหมายเพื่อให้ผู้ถูกบริหารทราบถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การศึกษาถ้อยคำสำนวนบริภาษในบทละครโทรทัศน์ทำให้ทราบค่านิยมทางสังคมที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านสามารถใช้เป็นสื่อประกอบในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอเนื้อหาของบทละครโทรทัศน์ในแนวที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะถ้อยคำบริภาษแต่ละประเภท ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการกล่าวถ้อยคำสำนวนบริภาษมีลักษณะอย่างไรบ้าง ซึ่งอาจจะช่วยเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับ

การใช้ถ้อยคำภาษาในบทละครโทรทัศน์ได้

2.2 ควรศึกษาวัฒนธรรมในมิติอื่นๆ จากถ้อยคำสำนวนบริภาษเพื่อให้เห็นระบบมุมมองความคิดของผู้คน และโลกทัศน์ของสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การศึกษาค้นคว้าถ้อยคำสำนวนบริภาษและค่านิยมทางสังคมของตัวละครในบทละครไทยโทรทัศน์ประชาานิยม ปี พ.ศ. 2562 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ กรอบแนวคิดด้านค่านิยมทางสังคมที่สะท้อนจากถ้อยคำสำนวนในการบริภาษ 3 ด้าน คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่สังคมไทยต้องการ 2) ค่านิยมเกี่ยวกับการเล็งเห็นผลปฏิบัติงานและ 3) ค่านิยมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้ง 3 แนวคิดนี้นำไปสู่การปรับตัวและประพฤติอยู่ในสังคมได้ ซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปแบบได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2524). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เต็มสิริ บุญยสิงห์. (2562). *แนวคิดไทยในเอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 1-6*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิพนธ์ เทียงธรรม. (2562). *กรรมกรรม*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/drama/detail/9620000015257>
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2517). *วิเคราะห์วรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2561). *แนวคิดไทย ในเอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 7-15*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐชนีย์ ศรีสมาน. (2552). บทปริภาษในบทละครนอก: ภาพสะท้อนค่านิยมไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 16(2), 8-21.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรวรรณ ศรียาภัย. (2552). *รูปภาพที่ใช้อ้างอิงตัวแสดงบทบาทในวรรณคดีร้อยกรองไทย*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วชิษฐ เดชกุญชร. (2562). *สารวัตรใหญ่*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/drama/detail/9620000002798>
- วิไล ธรรมวาจา. (2549). บทปริภาษ: ถ้อยคำสำนวนที่สะท้อนค่านิยมในสังคมไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 1(2), 48-56.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2547). *วัจนกรรมการปริภาษในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ รัชมณี. (2551). *ภาษาวรรณศิลป์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สายน้ำใจ
- สมบูรณ์ ศรีระสันต์. (2542). บทปริภาษ ถ้อยคำสำนวนที่สะท้อนค่านิยมในสังคมไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 1(2), 48-56.
- สลา คุณวุฒิ. (2562). *ผู้บ่าวอินดี้ ยายฮียินเตอร์*. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/drama/detail/9620000057118>
- อรทัย ชินอัครพงศ์. (2557). *การศึกษาคำด่าในภาษาไทยตามแนววรรณคดีพันธุ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อริยานุวัตน์ สมารถกุล. (2564). *พจนานุกรมสำนวนไทย*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
อัญมณี ภัคดีมวลง. (2562). การกำหนดกรอบเพื่อให้ความหมายของความเป็นแม่ในละครโทรทัศน์เรื่อง
“กรงกรรม”. *วารสารการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 2(2), 68-97.

